

Rezumatul Avizului Autorității Europene pentru Protecția Datelor referitor la noul temei legal al Sistemul de informații Schengen

(Textul integral al prezentului aviz poate fi consultat în limbile engleză, franceză și germană pe site-ul AEPD www.edps.europa.eu)

(2017/C 200/08)

Sistemul de informații Schengen („SIS”) este unul dintre cele mai mari sisteme de informații la scară largă și cu cea mai îndelungată existență, care sprijină cooperarea în materie de control la frontierele externe și de aplicare a legii în statele membre ale spațiului Schengen. După cei trei ani de exploatare a celei de-a doua generații a sistemului, Comisia a realizat o evaluare generală. Ca urmare, la 21 decembrie 2016 a fost prezentat pachetul legislativ de abrogare a temeiului juridic actual al SIS. Modificările legislative respective fac parte dintr-un proces mai larg de îmbunătățire a gestiunii granițelor externe și a securității interne în Uniunea Europeană pentru a răspunde provocărilor cauzate de amenințările teroriste și afluxului important de migranți.

AEPD remarcă reflecțiile în curs privind interoperabilitatea sistemelor de informații la scară largă ale UE, inclusiv SIS, care au fost create pentru a aborda nevoi specifice la un moment dat. Acest lucru a condus la un cadru juridic complex în domeniul migrației, al gestiunii frontierelor și al cooperării polițienești. În această privință, AEPD dorește să încurajeze legiuitorul să reflecteze mai mult, dincolo de propunerile actuale, asupra unui cadru juridic mai unitar, mai coerent și mai cuprinzător pentru sistemele de informații la scară largă ale UE pentru gestionarea și securitatea frontierelor, în deplină conformitate cu principiile de protecție a datelor.

Pachetul legislativ este compus din trei proiecte de regulament referitoare la: cooperarea polițienească și judiciară, controalele la frontieră și returnare. Aceste propuneri au ca obiectiv în principal să sprijine mai bine politicile de returnare și antiterorism ale Uniunii Europene, să armonizeze procedurile naționale de folosire a SIS și să îmbunătățească securitatea sistemului.

AEPD, ținând cont de rolul său ca autoritate de supraveghere a sistemului central SIS, salută atenția acordată în propuneri protecției datelor și coerența cu alte acte normative privind protecția datelor.

AEPD consideră că introducerea unor noi categorii de date, inclusiv a identificatorilor biometrici, ridică problema necesității și proporționalității modificărilor propuse și, din acest motiv, propunerile trebuie completate cu evaluarea impactului asupra dreptului la confidențialitate și a dreptului la protecția datelor, consfințite în Carta drepturilor fundamentale a UE.

Mai mult decât atât, numărul crescut de autorități care au acces la sistem ridică probleme privind răspunderea finală și responsabilitatea pentru prelucrarea datelor cu caracter personal de către diferiți factori. Propunerile trebuie să specifice mai bine în anumite cazuri drepturile de acces la diferite tipuri de alerte în SIS. În această privință, trebuie acordată o atenție specială partajării rolurilor, responsabilităților și drepturilor de acces ale diferiților utilizatori care au acces la sistem.

În fine, AEPD solicită o mai bună justificare a prelungirii perioadei de păstrare a datelor legate de alertele privind persoanele și propune o serie de recomandări suplimentare pentru a îmbunătăți și mai mult propunerile.

1. INTRODUCERE ȘI CONTEXT

1. Sistemul de informații Schengen (denumit în continuare „SIS”) a fost înființat în 1995 prin articolul 92 din Convenția de punere în aplicare a acordului Schengen ⁽¹⁾. Sistemului de informații Schengen de a doua generație (denumit în continuare „SIS II”) a intrat în funcțiune la 9 aprilie 2013 în temeiul următoarelor instrumente juridice:

— Regulamentul (CE) nr. 1987/2006 ⁽²⁾ privind utilizarea SIS II în controalele asupra cetățenilor din statele terțe care nu îndeplinesc condițiile de intrare sau ședere în spațiul Schengen;

⁽¹⁾ Convenția de punere în aplicare a acordului Schengen din 14 iunie 1985 între guvernele statelor din Uniunea Economică Benelux, Republicii Federale Germania și Republicii Franceze privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele comune, 19 iunie 1990 (JO L 239, 22.9.2000, p. 19).

⁽²⁾ Regulamentul (CE) nr. 1987/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 decembrie 2006 privind instituirea, funcționarea și utilizarea Sistemului de informații Schengen din a doua generație (SIS II) (JO L 381, 28.12.2006, p. 4).

- Decizia 2007/533/JAI a Consiliului ⁽¹⁾ privind utilizarea SIS II pentru cooperare polițienească și judiciară în materie penală; și
 - Regulamentul (CE) nr. 1986/2006 ⁽²⁾ privind accesul la Sistemul de Informații Schengen din a doua generație (SIS II) al serviciilor competente, în statele membre, pentru eliberarea certificatelor de înmatriculare a vehiculelor ⁽³⁾.
2. În anul 2016, Comisia a efectuat o evaluare a SIS după trei ani de exploatare a celei de-a doua generații a sistemului ⁽⁴⁾. Astfel a fost identificată nevoia de îmbunătățire a eficacității și eficienței sistemului. În acest context, la 21 decembrie 2016, Comisia a emis trei propuneri de regulament ca parte dintr-un prim pachet legislativ privind Sistemul de informații Schengen:
- propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind înființarea, funcționarea și utilizarea Sistemului de Informații Schengen (SIS) în domeniul controalelor la frontiere, de modificare a Regulamentului (UE) nr. 515/2014 și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1987/2006 (denumită în continuare „Propunerea SIS privind controalele la frontiere”) ⁽⁵⁾;
 - propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind înființarea, funcționarea și utilizarea Sistemului de Informații Schengen (SIS) în domeniul cooperării polițienești și al cooperării judiciare în materie penală, de modificare a Regulamentului (UE) nr. 515/2014 și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1986/2006, a Deciziei 2007/533/JAI a Consiliului și a Deciziei 2010/261/UE a Comisiei (denumită în continuare „Propunerea SIS privind cooperarea polițienească și judiciară”) ⁽⁶⁾; și
 - propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind utilizarea Sistemului de informații Schengen pentru returnarea cetățenilor statelor terțe aflați în situație de ședere ilegală (denumită în continuare „Propunerea SIS privind returnarea”) ⁽⁷⁾.
3. Merită menționat în acest context intenția Comisiei de a emite în lunile următoare un al doilea set de propuneri legislative privind SIS pentru a îi îmbunătăți interoperabilitatea cu alte sisteme IT de scară largă din UE, pe baza constatărilor Grupului de experți la nivel înalt privind sistemele de informații și interoperabilitate ⁽⁸⁾.
4. AEPD observă că SIS, asemenea altor sisteme de informații la scară largă ale UE existente (și nou propuse) fac parte dintr-o reflecție mai largă lansată de Comisie cu privire la modul în care gestionarea și utilizarea datelor, atât în scopul gestionării frontierelor cât și al asigurării securității, să devină mai eficace și mai eficiente. AEPD înțelege faptul că obiectivele unei astfel de reflecții sunt maximizarea beneficiilor sistemelor de informații existente și dezvoltarea de acțiuni noi și complementare pentru acoperirea golurilor. O modalitate identificată de Comisie pentru atingerea acestor obiective este dezvoltarea interoperabilității dintre sistemele de informații ale UE, inclusiv SIS ⁽⁹⁾.
5. AEPD observă că multiplicitatea sistemelor de informații la scară largă ale UE reprezintă rezultatul nevoilor specifice abordate pe baza contextelor instituționale, politice și juridice aflate în evoluție. Aceasta a dus la complexitatea cadrelor juridice și a modelelor de guvernare.
6. În acest context, AEPD încurajează legiuitorul să reflecteze, dincolo de propunerile actuale, asupra unui cadru juridic mai consecvent, mai coerent și mai cuprinzător în care bazele de date ale UE pentru gestionarea frontierelor și pentru aplicarea legii să încorporeze mai bine un set modern de principii de bază în domeniul protecției datelor, cum ar fi: limitarea scopului, folosirea mijloacelor de securitate de ultimă oră, perioade proporționale de păstrare a datelor, calitatea datelor, protecția datelor prin design, trasabilitate, supraveghere eficientă și sancțiuni descurajatoare în caz de abuzuri.

⁽¹⁾ Decizia 2007/533/JAI a Consiliului privind înființarea, funcționarea și utilizarea Sistemului de Informații Schengen de a doua generație (SIS II) (JO L 205, 7.8.2007, p. 63).

⁽²⁾ JO L 381, 28.12.2006, p. 1.

⁽³⁾ Acele acte normative sunt completate de Regulamentul (UE) nr. 515/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 aprilie 2014 de instituire, în cadrul Fondului pentru securitate internă, a instrumentului de sprijin financiar pentru frontiere externe și vize și de abrogare a Deciziei nr. 574/2007/CE (JO L 150, 20.5.2014, p. 143), care a stabilit sprijin financiar pentru înființarea SIS II.

⁽⁴⁾ Raportul Comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind evaluarea Sistemului de informații Schengen din a doua generație (SIS II) în conformitate cu articolul 24 alineatul (5), articolul 43 alineatul (3) și articolul 50 alineatul (5) din Regulamentul (CE) nr. 1987/2006 și cu articolul 59 alineatul (3) și articolul 66 alineatul (5) din Decizia 2007/533/JAI, COM(2016) 880 final.

⁽⁵⁾ COM(2016) 882 final.

⁽⁶⁾ COM(2016) 883 final.

⁽⁷⁾ COM(2016) 881 final.

⁽⁸⁾ Decizia Comisiei 2016/C 257/03 din 17.6.2016, mai multe informații disponibile la: <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetail&groupID=3435>

⁽⁹⁾ Comunicarea din 6 aprilie 2016 privind „Sistemele de informații mai puternice și mai inteligente în materie de frontiere și securitate”, COM(2016) 205.

7. În ceea ce privește propunerea curentă, AEPD salută faptul că a fost consultată neoficial de către serviciile Comisiei înainte de adoptarea pachetului legislativ privind SIS II. Totuși, aceasta regretă că, din cauza termenului foarte scurt și a complexității și duratei propunerilor, nu a putut aduce o contribuție la momentul respectiv.

5. CONCLUZIE

52. Ca o observație generală, AEPD remarcă complexitatea peisajului existent al sistemelor de informații ale UE și dorește să încurajeze legiuitorul să reflecteze, dincolo de propunerile curente, asupra unui cadru juridic mai consecvent, mai coerent și mai cuprinzător pentru sistemele de informații de scară largă ale UE în scopul gestionării frontierelor și aplicării legislației în deplină conformitate cu principiile de protecție a datelor.
53. AEPD salută atenția acordată protecției datelor în tot cuprinsul propunerilor privind SIS. Totuși, consideră că se pot aduce ameliorări următoarelor probleme
54. AEPD dorește să sublinieze faptul că lipsa unei evaluări a impactului (asupra protecției datelor) nu face posibilă evaluarea completă a necesității și proporționalității modificărilor propuse pentru temeiul juridic actual al SIS II. În mod special, în vederea riscurilor pe care le presupune introducerea de noi categorii de date, în special a noilor identificatori biometrici, în sistem, AEPD recomandă realizarea unei evaluări a nevoii de colectare și folosire a acestor date în SIS și a proporționalității colectării lor.
55. În ceea ce privește accesul la SIS de către echipele EBCG, de echipele de personal implicate în sarcinile legate de returnare și de membrii echipelor de sprijin în gestionarea migrației, AEPD subliniază faptul că numărul mare de diferiți factori implicați în prelucrarea datelor nu trebuie să ducă la o estompare a responsabilității dintre Agenția EBCG și statele membre. Prin urmare, aceasta recomandă specificarea în propuneri a faptului că răspunderea finală și responsabilitatea pentru prelucrarea datelor cu caracter personal va aparține autorităților competente din statele membre, care vor fi considerate ca niște „controlori” în conformitate cu legislația UE privind protecția datelor.
56. Mai mult decât atât, echipele EBCG, echipele de personal implicate în sarcinile legate de returnare și membrii echipelor de sprijin în gestionarea migrației nu trebuie să aibă acces la toate categoriile de alerte din SIS, ci numai la cele relevante pentru misiunea încredințată echipei. Totodată, propunerile trebuie să specifice în mod clar faptul că accesul la SIS trebuie restricționat numai la reprezentanții organelor autorizate.
57. AEPD mai dorește să atragă atenția legiuitorului asupra necesității de a justifica pe deplin proporționalitatea prelungirii perioadei de păstrare a datelor legate de alertele privind persoanele, de la trei ani, cât figurează în temeiul legal actual, la cinci ani, în pachetul legislativ propus.
58. În plus față de principalele neajunsuri identificate mai sus, recomandările AEPD din prezentul aviz se referă la următoarele aspecte ale propunerilor:
- raportarea incidentelor de securitate;
 - campania de informare;
 - arhitectura sistemului;
 - utilizarea sistemelor de recunoaștere automată a numărului de înmatriculare,
 - statisticile generate de sistem.
59. AEPD rămâne disponibilă pentru a oferi mai multe recomandări cu privire la propuneri și în legătură cu orice act delegat sau act de punere în aplicare adoptat în temeiul propunerii de regulament, ce ar putea avea un impact asupra prelucrării datelor cu caracter personal.

Bruxelles, 3 mai 2017.

Giovanni BUTTARELLI

Autoritatea Europeană pentru Protecția Datelor